

Initiatiefvoorstel

Naar een flexibele energie-infrastructuur in Westland

Gemeentewet (artikel 147a, lid 1), Reglement van Orde voor de raad van Westland 2018 (artikel 39)

Inleiding

Op 28 juni 2019 heeft het kabinet het Klimaatakkoord gepresenteerd. Het pakket aan maatregelen dat gebundeld is in het Klimaatakkoord moet de broeikasgassen in 2030 met 49 procent terugdringen vergeleken met 1990. Het kabinet zet daarmee een stap richting de klimaatdoelen van Parijs die de opwarming van de aarde moeten tegengaan. Ook wil Nederland zo snel mogelijk kunnen stoppen met de winning van aardgas in Groningen. Het aardgasvrij maken van Nederland is zodoende één van de pijlers van het Klimaatakkoord.

De regie voor de overgang naar aardgasvrij ligt vooral bij gemeenten. De gemeenten zijn verantwoordelijk om de wijken te kiezen waar het gasnet vervangen wordt door een nieuwe optie. Ze moeten een plan en proces inrichten om bestaande wijken aardgasvrij te maken: de Warmtevisie (formeel 'Transitievisie Warmte'). In dit plan concretiseren gemeenten welke alternatieve warmtebronnen per wijk beschikbaar zijn of komen en per wanneer welke wijk wordt afgesloten van het aardgas. Gemeenten hebben de wettelijke verplichting om eind 2021 zo'n plan klaar te hebben

Kanttekeningen bij besluit 'Van het gas af'

Het besluit om Nederland 'van het gas af' te maken vindt zijn oorsprong in het 'Akkoord van Parijs', het energie- en klimaatakkoord. Naar aanleiding van de aardbevingsproblematiek in Groningen heeft de regering daarenboven besloten om de gaskraan van het Groninger gasveld op termijn dicht te draaien. Omdat er in de zogenoemde Gasrotonde van verschillende bronnen aardgas wordt geïmporteerd zou dit moeiteloos gecompenseerd kunnen worden met import uit Noorwegen en Rusland en met vloeibaar aardgas (LNG). Ondanks dat aardgas de schoonste fossiele brandstof is, heeft de regering in het kader 'we moeten van fossiele brandstoffen af', echter besloten om Nederland in 2050 woningen en gebouwen helemaal 'van het gas af' te maken en alle energie duurzaam op te wekken vooral met zon en wind.

GemeenteBelang Westland, LPF Westland en Westland Verstandig – de initiatiefnemers van het voorliggende voorstel – beschouwen dit als een politiek besluit dat vooral ideologisch gemotiveerd is. Een besluit ook waarvoor een stevige wetenschappelijke basis ontbreekt en rationele argumenten onvoldoende zijn meegewogen. Daarom moet niet uitgesloten worden dat bij een wijziging van de samenstelling van regeringscoalitie en daarmee het politiek sentiment, aardgas weer een belangrijke rol zal gaan spelen in de totale energiebehoefte. Op dit moment moeten we bij het opstellen van een Transitievisie Warmte Westland echter rekening houden met het besluit dat 'we van het gas af moeten'. Als dat besluit klakkeloos wordt gevolgd maakt dat de energietransitie in Westland onnodig duur en worden maatregelen genomen waar de inwoners van Westland niet echt op zitten te wachten.

Streven naar flexibele energie-infrastructuur in Westland

De grootste uitdaging in het Westland ligt bij het behouden en vergroten van het draagvlak voor maatregelen om de CO₂-uitstoot te reduceren. Op enkele initiatieven na, wachten de meeste bewoners af. De inwoners van Westland kijken naar de gemeente voor een duidelijke koers en wat te doen. De betaalbaarheid van de energietransitie is de grootste zorg van woningeigenaren.

De steun voor aardgasvrij wonen kalft af. Minder dan de helft van de Nederlanders is het eens met het politieke doel om elk huis te vertimmeren tot duurzaam, zonder CV-ketel. Een jaar geleden waren zes op de tien mensen nog positief. Bovendien groeide het aantal uitgesproken tegenstanders, van 29 procent een jaar terug tot 43 procent nu. Dit blijkt uit een landelijke peiling onder 2350 Nederlanders, uitgevoerd door expertisecentrum HIER klimaatbureau. Uit een enquête die op 16 juli 2019 door Trouw Groen is gepubliceerd is ook gebleken dat veel Nederlanders heel tevreden zijn over hun verwarmingssysteem op aardgas en er tegenop zien dat door iets onbekends, zoals een groot warmtepomp-apparaat, te vervangen. Roepen dat 'we in Westland van het gas af moeten', zoals we tot voor kort veel hoorden, is dus de verkeerde manier om de CO₂-reductie aan te pakken.

De initiatiefnemers van het voorliggend voorstel maken zich zorgen over de toekomstbestendigheid van de duurzaamheidskeuzes en de belangen van de inwoners in Westland. De initiatiefnemers zijn voorstander van het bouwen van duurzame woningen en het verduurzamen van bestaande woningen. De belangen en financiële draagkracht van huurders en woningeigenaren staan daarbij voor hen evenwel centraal. Het uitgangspunt in het Klimaatakkoord dat de overgang naar aardgasloos wonen

woonlastenneutraal moet zijn voor zowel huurders, als kopers is voor hen dan ook leidend bij het maken van keuzes binnen de op te stellen Transitievisie Warmte Westland. Ook moet rekening worden gehouden met de snelle technische ontwikkelingen. Immers wat vandaag als zeer duurzaam wordt gezien, kan over een aantal jaren al weer als achterhaald of zelfs onwenselijk worden beschouwd.

De initiatiefnemers vinden het daarom vooral van belang om te streven naar een energie-infrastructuur in Westland die flexibel is en die eenvoudig kan overschakelen op andere (toekomstige) bronnen van duurzame energie met zo min mogelijk kosten voor de inwoners. Daarnaast vinden wij het van groot belang dat onze inwoners steeds hun eigen keuzes kunnen blijven maken.

Groen gas als alternatief voor aardgas

De huidige alternatieven voor 'gasloos' zijn geen bewezen technologie op lange termijn. Evenmin gaan we het redden met alleen zon en wind als alternatief voor aardgas. En gelukkig hoeft dat ook niet. Langzaam maar zeker wordt duidelijk dat vervanging van aardgas door groen gas (biogas) een attractieve optie is. Nog meer wanneer dit gecombineerd wordt met een redelijke isolatie en hybride warmtepompen. Uitzonderingen daargelaten leidt groen gas tot de laagste maatschappelijke kosten en geeft het burgers de minste sores. De reden is eenvoudig: transport, distributie en opslag van energie van gas is vele malen goedkoper dan van elektriciteit of warmte.

De hoeveelheid gas die huishoudens in de toekomst nog nodig hebben, kan volledig door groen gas worden ingevuld. Groen gas heeft als voordeel dat het gasnetwerk er al ligt. "Als je alle huishoudens met elektriciteit wilt verwarmen, dan moet de elektriciteitsvoorziening – na isolatie van alle woningen – nog minimaal verdubbelen. Terwijl het aardgasnetwerk gewoon geschikt is voor groen gas en consumenten gewoon hun CV-ketel kunnen behouden. Je moet voor oplossingen kiezen die leiden tot acceptabele maatschappelijke kosten." (bron: Duurzaam Bedrijfsleven 15.05.2019).

Groen gas in Westland

Groen gas is, net als groene stroom, de eenvoudigste manier om het energieverbruik te verduurzamen. Nadat het groen gas is geproduceerd en in het openbare aardgasnet is ingevoerd, hoeft er verder niets te veranderen aan de infrastructuur of aan gebruiks- en verwarmingsapparatuur: alles blijft hetzelfde. Groen gas kan daarom goed ingezet

worden als attractieve en serieuze optie voor het verwarmen van de woningen in Westland.

Op dit moment wordt in Westland al 4,5 miljoen m³ groen gas door Westland Infra gedistribueerd. Dit groene gas wordt geleverd door Hoogheemraadschap Delfland, met wie Westland Infra vorig jaar een groengasovereenkomst heeft afgesloten.

De groengasinstallatie in Den Hoorn levert momenteel al meer dan drie maanden groen gas op het transportnet van Westland Infra. Het volume van 4,5 miljoen m³ staat gelijk aan het volledig voorzien van 3000 huishoudens van gas. In één klap behaalt Westland Infra hiermee meer dan twee derde van de groengas doelstellingen van het klimaatakkoord.

De infrastructuur in Westland is er klaar voor. Er moet alleen nog meer groen gas komen om dit breed aan te kunnen bieden aan huishoudens en bedrijven.

De initiatiefnemers van het voorliggende voorstel vinden het belangrijk dat groen gas zo snel mogelijk op een betrouwbare, betaalbare en maatschappelijk verantwoorde manier in Westland beschikbaar komt. Daarom willen zij dat gemeente Westland actief bedrijven stimuleert en faciliteert om groen gas goedkoper en op grote schaal te maken en leveren. Iedereen mag gebruikmaken van onze kennis en ervaring om de energietransitie te versnellen.

In Westland blijft aansluiting op gasnet noodzakelijk

Bestaande woningen hebben standaard een gasaansluiting. Sinds 1 juli 2018 krijgen nieuwe woningen die aansluiting niet meer. Op die datum is de gasaansluitplicht uit de Gaswet geschrapt. Deze bepaling functioneert in de praktijk voor nieuwe woningen als een verbod op een gasaansluiting.

Initiatiefnemers willen dat alle woningen in Westland op duurzame energie, met behoud van de keuzevrijheid van particulieren voor (groen) gas of gasloos gebouwd kunnen worden. Dat betekent dat ook nieuwbouwwoningen op het gasnet aangesloten mogen worden. Volgens de gewijzigde Gaswet kunnen echter alleen bestaande gebouwen gebruik gaan maken van groen gas. Initiatiefnemers willen dat groen gas voor alle panden beschikbaar is, zowel bestaande als nieuwe.

De initiatiefnemers achter het voorliggend voorstel vinden het belangrijk dat in de Transitievisie Warmte Westland alle inwoners van Westland steeds hun eigen keuzes kunnen blijven maken. Om groen gas voor iedereen beschikbaar te maken, moet voor elke woning een aansluiting op het gasnetwerk mogelijk zijn. De

initiatiefnemers willen dat in Westland groen gas (en in de toekomst ook waterstofgas) voor alle woningen beschikbaar is, zowel bestaande als nieuwe. Daarom is in Westland een uitzondering nodig op de wetswijziging van juli 2018 om de gasaansluitplicht te laten vervallen.

De Gaswet (artikel 10, lid 7) en de Regeling gebiedsaanwijzing gasaansluitplicht (artikel 1 en 2) maken het mogelijk dat een gemeente een gebied aanwijst waar een aansluiting op het gastransportnet strikt noodzakelijk is. Er moeten zwaarwegende redenen van algemeen belang zijn om dit te doen. De redenen van algemeen belang in Westland zijn

- het leidend uitgangspunt in de Transitievisie Westland dat de overgang naar aardgasloos wonen woonlastenneutraal moet zijn voor zowel huurders als kopers,
- de gelijkwaardige keuzevrijheid voor alle inwoners van Westland.
- de ambitie om in Westland een flexibele energie-infrastructuur te realiseren,
- het streven om de productie van groen gas te stimuleren en te faciliteren,

Essentie van het voorliggend initiatiefvoorstel is nu dat het college van B&W de gemeente Westland bij de Autoriteit Consument en Markt aanmeldt als een aangewezen gebied waar een aansluiting op het gastransportnet strikt noodzakelijk is. Door alle woningen in Westland op het gasnetwerk aan te kunnen sluiten, wordt aan belangrijke randvoorwaarden (gelijkwaardige keuzevrijheid, betaalbaarheid, flexibiliteit) voor een succesvolle lokale energietransitie voldaan.

Gelijkwaardige keuzevrijheid is van algemeen belang

De initiatiefnemers willen geen onderscheid maken tussen eigenaren van nieuwe woningen en die van bestaande. Vooral bij vele herontwikkelingsprojecten en inbreidingslocaties is het moeilijk uit te leggen dat een gasaansluiting voor nieuwe woningen volgens de Gaswet niet mag. De aanwijzing van de gemeente Westland als uitzonderingsgebied voorkomt die keuzeongelijkheid.

Aansluiting op het gasnetwerk vergroot de lokale baten voor de distributie van groen gas. Het duurzame gas (voor Westland) kan voor een groot deel opgewekt worden met biomassa afkomstig van de lokaal aanwezige agrarische sector. Het groene gas hoeft maar over korte afstanden te worden getransporteerd. Door alle woningen in een gebied op het gasnetwerk aan te kunnen sluiten, wordt het potentiële afzetgebied voor het lokaal opgewekte duurzame gas vergroot.

Helderheid en voorkomen van dubbel werk

In Westland is sprake van vele losse nieuwbouw- en inbreidingsprojecten van bescheiden omvang. De reden voor het ineens aanwijzen van de hele gemeente is vooral pragmatisch. Het voorkomt dat voor elk los project een aparte uitzondering moet worden geregeld. Dat in de hele gemeente dezelfde regel geldt is daarnaast duidelijk.

De wet voorziet niet in het op voorhand aanwijzen van (delen van) een gemeente als gebied waar het verbod op de aansluitplicht niet geldt. Insteek is dat de gemeente pas uitzonderingen maakt als er sprake is van een concreet project. De wet stuurt er op deze manier op aan dat bezwaar en beroep gericht zijn op concrete plannen. Het ineens aanwijzen van de hele gemeente Westland als gebied waar het verbod op de aansluitplicht niet geldt, is een concretiserend besluit van algemene strekking. De bezwaar- en beroepsprocedure geldt dan voor het gehele aangewezen gebied. Het is onzeker op welke (toekomstige) bouw- of inbreidingslocaties binnen de gemeente gebruik gemaakt gaat worden van de uitzonderingsmogelijkheid. Op het moment dat dit wel helder is en zo'n project actueel wordt, is er in deze constructie geen mogelijkheid meer om (opnieuw) bezwaar te maken. De inschatting is dat het risico op bezwaren tegen het uitzonderingsbeleid klein is. Inwoners vragen af en toe naar aansluitmogelijkheden. Het beleid komt tegemoet aan deze inwonersvragen.

Alternatief

Het alternatief voor het aanwijzen van de gehele gemeente Westland als gebied waar een aansluiting op het gastransportnetwerk noodzakelijk is, is per (nieuwbouw)project een aparte uitzondering regelen. Deze keuze betekent dat het college geregeld losse besluiten moet nemen, met al het dubbel werk en administratieve last van dien.

Aardgasloos bouwen blijft mogelijk bij uitbreidingswijken

Nieuwbouw is gemakkelijker aardgasloos te maken dan bestaande bouw. Dat pleit ervoor nieuwe woningen meteen zo veel mogelijk onafhankelijk te maken van aardgas. Projectontwikkelaars geven aan dat de markt hier ook om vraagt. De aanwijzing is dan ook niet bedoeld om gasgebruik (extra) te stimuleren. Waarschijnlijk wordt van de uitzondering vooral gebruik gemaakt in de gebieden waar al een lagedruknetwerk ligt. Dit zijn met name inbreidingslocaties en uitbreidingen van bestaande nieuwbouwwijken.

Inwoners die nieuwbouw willen realiseren vragen soms naar de mogelijkheid om aan te sluiten op het aardgasnetwerk. Op dit moment mist de gemeente beleidsgrond om hier

goed op te kunnen antwoorden. De initiatiefnemers willen een aardgasaansluiting bij nieuwbouw toe kunnen staan vanwege de ambitie voor groen gas als duurzame energiebron. Ook waterstof kan in de toekomst een optie zijn. Hiervoor blijft een gasaansluiting nodig.

Besluitvorming

De gemeenteraad van Westland, in vergadering bijeen op ♦♦♦,

- gezien het initiatiefvoorstel van de raadsleden Van den Berg (GemeenteBelang Westland), Witkamp (LPF Westland) en Duijsens (Westland Verstandig) getiteld 'Naar een flexibele energie-infrastructuur in Westland'.
- mede gezien de behandeling in de raadscommissie voor Economie, Financiën en Organisatie

besluit

- de gemeente Westland aan te wijzen als gebied waar gasaansluitingen voor nieuwe woningen mogelijk blijven
- hiervoor een melding te doen bij de Autoriteit Consument en Markt
- het besluit te publiceren op de gebruikelijke elektronische wijze (www.officielebekendmakingen.nl) en op de gemeentelijke website en de gemeentepagina van Groot Westland.